

Tomislav GALOVIĆ i Juraj MUŽINA

O. fra Anđelko Badurina
(1935. – 2013.), franjevac trećoredac
glagoljaš i povjesnik umjetnosti

U subotu, 14. prosinca 2013., u samostanu franjevac trećoredaca glagoljaša u Odri kod Zagreba u 79. godini života preminuo je o. fra Anđelko Badurina, franjevac trećoredac glagoljaš i povjesnik umjetnosti.

Anđelko Badurina rođen je u Lunu na otoku Pagu 2. listopada 1935. godine. Gimnazijsko obrazovanje započeto u Senju nastavio je u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, a završio u Splitu. Za svećenika je zaređen 1961. u zagrebačkoj katedrali. Diplomirao je teologiju 1963. (tema diplomskoga rada bila je *Suvremeni grčko-pravoslavni teolozi o jedinstvu pravoslavlja*, 1962.) i pohađao poslijediplomski studij na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Zatim je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao povijest umjetnosti te se 1969. zaposlio kao stručni suradnik u Institutu za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu (od 1975. do 1990. Centar/Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu). Na početku je radio kao tajnik Instituta, a od lipnja 1971. do travnja 1972. bio je i vršitelj dužnosti direktora Instituta, a potom nastavio u znanstvenim zvanjima. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranio je s područja povijesti umjetnosti magisterij (*Illuminacija srednjovjekovnih pravničkih rukopisa u Dalmaciji – Dubrovnik*, 1972.) i doktorat (*Uloga franjevačkih samostana u urbanizaciji dubrovačkog područja*, 1974.). Oboje pod mentorstvom uglednog hrvatskog povjesničara umjetnosti prof. dr. Milana Preloga. U svojoj matičnoj struci i na radnome mjestu redovno je napredovao: zvanje znanstvenog suradnika postigao je 1974., višeg znanstvenog suradnika 1980., a u zvanje znanstvenog savjetnik izabran je 1987., dok je 1998. biran u ondašnje zvanje znanstvenog savjetnika *drugi*

put, tj. u trajnom zvanju, za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje povijesti umjetnosti. Uža specijalnost fra Anđelka Badurine bio je srednji vijek: ikonografija, ikonologija, iluminirani rukopisi, samostanska arhitektura, urbanizam, hagiotopografija te istraživanje hrvatskoga glagoljaštva u cjelini. Završio je osobne projekte *Iluminirani rukopisi u Hrvatskoj* (tiskano kao knjiga 1995. godine zasebno na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku u izdanju Kršćanske sadašnjosti i Instituta za povijest umjetnosti, a u sklopu serije *Monumenta artis Croatiae*) i *Hagiotopografija Hrvatske* (objavljeno 2006. u izdanju Instituta za povijest umjetnosti i Kršćanske sadašnjosti u obliku kompaktnog diska računalne baze podataka). Istraživao je gotovo u svim državnim i crkvenim arhivima u Hrvatskoj, a u inozemstvu u Vatikanu, Veneciji, Beču i Budimpešti, dok je iznimno velik njegov prinos uređenju sakralnih zbirki te izradi niza elaborata za restauraciju i revitalizaciju oštećenih, napuštenih ili ostarjelih samostana i drugi zdanja u Hrvatskoj. Osim toga, objavio je brojne radove i knjige (npr. *Porat – samostan franjevac trećoredaca 1480-1980*, 1980.; *Sakralni prostor tijekom povijesti i danas*, koaut., 1987.; *Uloga franjevačkih samostana u urbanizaciji dubrovačkog područja*, 1990.; *Boljunski glagoljski rukopisi: Kvaderna od dot cerkav boljunskeh*, 1992.; *Datja i prijatja: primici i izdaci samostana franjevac trećoredaca glagoljaša u Martinšćici na otoku Cresu*, 1995.; *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku 1734. – 1878.*, 2013.) te uredio – danas već kulturni – *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*. U mirovinu je otišao 2000. kao znanstveni savjetnik Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu. Fra Anđelko Badurina obnašao je različite dužnosti (tajnik, definator, kustos) u Trećem samostanskom redu svetog Franje (*Tertius Ordo Regularis S. Francisci*), kojemu je sam i pripadao. Više od četrdeset godina živio je u samostanu Sv. Franje u Odri, gdje je bio višegodišnji gvardijan i ekonom. Bio je jedan od osnivača Teološkog društva Kršćanska sadašnjost (TDKS) u Zagrebu te član Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske, Hrvatskog arheološkog društva, Bizantološke sekcije Razreda za društvene znanosti HAZU i dr. Godišnju državnu nagradu za znanost za istaknuto znanstveno djelo (*Iluminirani rukopisi u Hrvatskoj*) u području humanističkih znanosti dobio je 1996., a odlukom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana 1999. odlikovan je *Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića* za osobite zasluge u kulturi. Zbog iznimna

doprinosa proučavanju hrvatske glagoljske baštine Društvo prijatelja glagoljice u Zagrebu proglasilo ga je 2003. svojim počasnim članom.

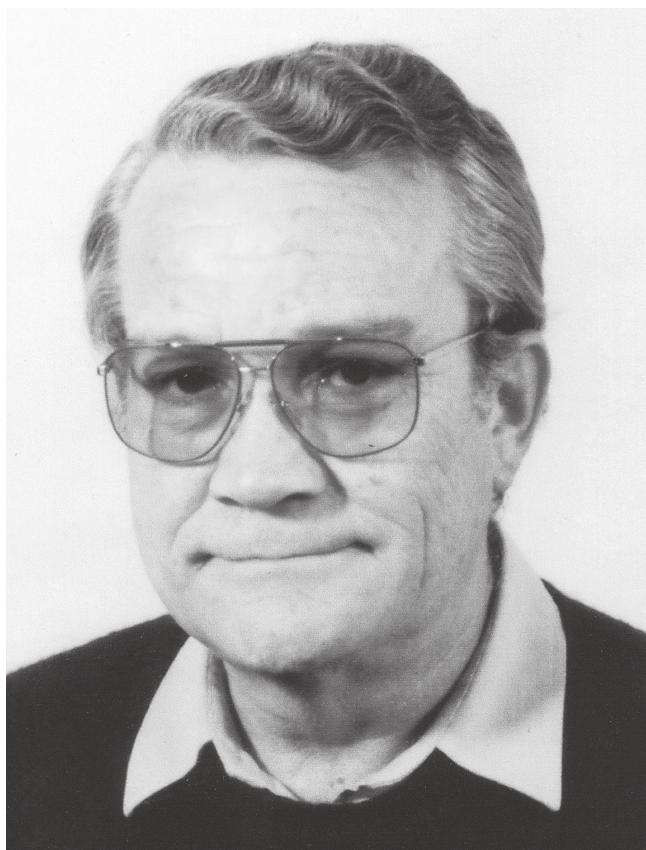
Iako je fra Anđelko u mirovinu otišao još 2000. nije mu se, nažalost, ostvarila davna želja da umirovljeničke dane provede upravo u svome Portu. Prisjetimo se samo kako je današnji portanski samostan – posebno njegov muzej – idejno djelo upravo fra Anđelka, ali i lapidarij koji je ostvario u suradnji sa svojim velikim prijateljem Brankom Fučićem i padre Benkom Dujmovićem. Osim toga, o samostanu je objavio i dragocjenu knjižicu *Porat – samostan franjevača trećoredaca 1480-1980* (1980.), ali i svoju posljednju knjigu *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku 1734. – 1878.* (2013.). Također je surađivao i s Povijesnim društvom otoka Krka, a nas mlađe savjetovao i poticao na pisanu riječ i različita istraživanja zavičajna kraja.

Fra Anđelko Badurina profilirao se kao vrsni znalac srednjovjekovne povijesti umjetnosti, posebice iluminacije srednjovjekovnih rukopisa te zaslužni istraživač hrvatskoga glagoljaštva i njegova franjevačkog trećoredskog ogranka. Najbolja uspomena na fra Anđelka ogledat će se u njegovim vrijednim knjigama i radovima, a prepoznatljivost po izrazitoj sažetosti u izričaju (pisani radovi mu mahom nisu prelazili nekoliko kartica teksta i gotovo pa uvijek na znanstvene skupove išao je s gotovim tekstom koji bi nakon izlaganja odmah znao predati organizatorima za zbornik radova). Vjerujemo da će – uz *Illuminirane rukopise u Hrvatskoj i Hagiotopografiju Hrvatske* – njegov *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, koji je konceptijski osmislio sa svojim velikim prijateljem Brankom Fučićem, a ostvario sa suradnicima (Marijan Grgić, Radovan Ivančević, Emilijan Cevc, Mitar Dragutinac, Dragutin Nežić, Doris Baričević), ostati posve originalna i neprolazna vrijednost u našoj leksikografiji i kulturi općenito, a njegova osobnost i jedinstvenost kao čovjeka i redovnika ostati u dubokom pamćenju svima koji su ga znali i s njime surađivali. (T. G.)

Nekoliko crtica o našem dragom fra Anđelku

Neki dan u ugodnom razgovoru s fra Antunom Badurinom prisjetismo se tako i fra Anđelka. Kao dječak u Lunu igrao se skrivača u dupljama poznatih tisućljetnih maslina. Jedan je od najboljih pjevača u bogoslovskom zboru. Zahvaljujući svom vrlo istančanom smislu za humor uspijevao je gotovo

svakom poznaniku nadjenuti vrlo prikladan i šaljiv nadimak. Tijekom ljetnih noći od komaraca se branio paucima. Mijenjao je čak svete sličice za pauke koje bi zatim nastanjivao u svojoj sobi i tako se na ekološki način rješavao napasnika. Zahvaljujući svojem poznavanju povijesti umjetnosti, spasio je od devastacije, uz pomoć fra Antuna Badurine, dio vrlo dragocjene freske u sakristiji u samostanu Sv. Franje Asiškoga u Krku. Bio je izuzetan poznavatelj vina i gastronomije. Gastronomska iskustva fra Anđelka pomogla su i Branku Fučiću pri sastavljanju njegove sjajne knjižice *Gastronomija*. (J. M.)

O. fra Anđelko Badurina (1935. – 2013.)